

¹Національний університет водного господарства та природокористування, м. Рівне

ЕКОНОМІКА КРЕАТИВНИХ ІНДУСТРІЙ ЯК НОВА ПАРАДИГМА СУЧАСНОСТІ

У статті визначено, що станом на сьогодні існує досить багато наукових досліджень і практичних проєктів, які стосуються креативної економіки. Представлено трактування змісту поняття «креативні індустрії» згідно із Законом України «Про культуру», Всесвітньої організації інтелектуальної власності, а також класифікацію креативних індустрій, сформовану Конференцією ООН з торгівлі та розвитку за кодами Єдиної галузевої класифікації всіх видів економічної діяльності, а також відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження видів економічної діяльності, які належать до креативних індустрій».

Досліджено міжнародні статистичні дані щодо доходів глобальної індустрії розваг і медіа, експорту креативних товарів та послуг, співвідношення ВВП та обсягів креативної продукції у світі та в Україні.

Обґрунтовано важливість розвитку креативних індустрій для світової економічної системи.

Ключові слова: креативна економіка; креативні індустрії; культурні індустрії; креативні товари; креативні послуги.

Актуальність теми. Поняття креативності та креативної економіки еволюціонує. Основний зміст визначення креативності – взаємодія людської творчості, ідей, інтелектуальної власності, знань та технологій. Креативна економіка охоплює всі галузі, що будуються на творчій активності. Концепція креативної економіки тісно пов'язана з «економікою знань», яка є ключовим чинником органічного зростання за рахунок інвестицій у людський капітал.

Трактування змісту поняття «креативна економіка» суттєво відрізняється між країнами та міжнародними організаціями. Наприклад, Міжамериканський банк розвитку визначає креативну економіку як «групу видів діяльності, внаслідок яких ідеї перетворюються на культурні та креативні товари та послуги, які користуються або можуть користуватися захистом як об'єкти інтелектуальної власності» [1]. Організація Об'єднаних Націй з

питань освіти, науки та культури (ЮНЕСКО) приділяє особливу увагу соціально-економічним аспектам культури, що визначаються відповідно до концепцій культурних та суміжних областей та культурного циклу [2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сьогодні існує досить багато наукових досліджень і практичних проєктів щодо креативної економіки. Це пояснює наявність великої кількості синонімів, які використовуються при описі сектору креативної економіки: креативні індустрії (Creative Industries, Creative Sector); креативна економіка (Creative Economy); культурні промисловості (Cultural Industries, Cultural Sector); економіка вражень (Experience Economy); економіка знань (Knowledge-Based Economy); індустрії авторського права (Copyrights Industries, Copyright-Based Industries); помаранчева економіка (La Economía Naranja).

Визначенню взаємодії креативу та економіки, розкриттю напрямів, які можуть сприяти розвитку підгалузей та видів діяльності в межах культурних та креативних індустрій України, які є здатними до генерування доходів, підвищення рівня зайнятості, досягнення цілей сталого розвитку та безпосередньо сприяють економічному зростанню держави, присвячено працю Кукси І. М. та Петухової Т. О. [3].

Дослідження теоретичних основ формування та розвитку креативного сектору економіки в умовах становлення нової економіки, вивчення його сутності та розуміння, а також з'ясування особливостей функціонування креативної економіки з погляду системного підходу розкрито у статті Самійленко Г. М. [4].

Окресленню місця і ролі креативних і культурних індустрій в інноваційному процесі на основі узагальнення існуючих наукових поглядів щодо значення інноваційної складової креативної економіки присвячено статтю Каленюк І. С. та Кузнецової Н. Б. [5].

Постановка завдання. Метою дослідження є вивчення теоретичного змісту поняття «креативні індустрії», підходів до їх класифікації та ролі креативних індустрій в економічній світовій системі.

Викладення основного матеріалу. В основі креативної економіки лежать креативні індустрії. Конференція ООН з торгівлі та розвитку класифікує креативні індустрії на десять основних груп за видами діяльності, починаючи від реклами до проведення наукових досліджень. Класифікація служить інструментом кількісної оцінки економічного впливу креативної економіки, особливо для тих країн, у

яких відсутні конкретні визначення чи методології, використовуючи існуючі коди ISIC (Єдиної галузевої класифікації всіх видів економічної діяльності) для збору комплексних економічних даних [6]. Оновлена у 2024 році класифікація сприяє розвитку статистики міжнародної торгівлі щодо креативних індустрій. Конференція ООН з торгівлі та розвитку класифікує креативні товари за сімома галузевими групами креативних індустрій (аудіовізуальні засоби, мультимедіа та фотографія; товари ремесел та дизайну; книги та видавництво; музика, виконавське та візуальне мистецтво; архітектура; програмне забезпечення, відеоігри та носії інформації; культурна та природна спадщина). Три види креативних індустрій – реклама, дизайн, дослідження та розробки, не виробляють креативних товарів, які б продавалися на міжнародних ринках, тому при статистичних розрахунках вони враховуються у світовій торгівлі креативними послугами.

В Україні галузь креативних індустрій регулюється Законом України «Про культуру». Цей закон встановлює загальні засади культурної політики, регулює відносини у сфері культури та мистецтва, а також спрямований на розвиток культурної сфери в країні. Також ним передбачено стимулювання розвитку креативних індустрій та закріплення заходів щодо їх розвитку та підтримки, адже вони визнаються, як важлива складова економіки.

У Законі України «Про культуру» визначено, що креативні індустрії – це види економічної діяльності, метою яких є створення доданої вартості і робочих місць через культурне (мистецьке) та/або креативне вираження [7].

В Україні видами економічної діяльності, які охоплюють активність у сферах креативної економіки, згідно з розпорядженням Кабінету Міністрів України «Про затвердження видів економічної діяльності, які належать до креативних індустрій», є: виробництво ювелірних і подібних виробів; виробництво музичних інструментів; видання книг, газет, журналів і періодичних видань; видання комп'ютерних ігор та іншого програмного забезпечення; комп'ютерне програмування; виробництво та розповсюдження кіно- та відеофільмів, телевізійних програм; демонстрація кінофільмів; видання звукозаписів; діяльність у сфері радіо- та телевізійного мовлення; діяльність інформаційних агентств; діяльність у сфері зв'язків із громадськістю; діяльність у сфері архітектури; дослідження і експериментальні розробки у сфері суспільних і гуманітарних наук; спеціалізована діяльність із дизайну; діяльність у сфері фотографії; освіта у сфері культури; театральна та концертна

діяльність; діяльність щодо підтримання театральних і концертних заходів; індивідуальна мистецька діяльність; функціонування театральних і концертних залів, бібліотек, архівів і музеїв тощо [8].

У звіті Всесвітньої організації інтелектуальної власності «Як заробляти на життя у креативних індустріях» термін «креативна індустрія» трактується через взаємозв'язок з «культурною індустрією» (рис. 1).

Рис. 1. Сутність креативних індустрій

Джерело: узагальнено автором на основі [9; 10]

Креативні індустрії включають різноманітну групу видів діяльності, кожна з яких так чи інакше покладається на оригінальну творчу працю та її захист через права інтелектуальної власності. Вони пов'язують важливі елементи нашої мистецької та культурної спадщини з майбутнім, заснованим на цифровій передачі постійно зростаючої кількості інформації та контенту. Креативні індустрії характеризуються подвійним характером, в економічному контексті вони чинять вплив на економічний розвиток через забезпечення зайнятості, створення доданої вартості та економічного зростання, а

у культурному плані – завдяки діяльності, що об'єднує людей у соціальному та культурному відношенні у суспільство, а також беручи участь у просуванні цінностей та культурної самобутності культурної спадщини.

Глобальні статистичні дослідження креативних індустрій є рідкістю через брак даних, особливо в країнах, що розвиваються. Global Entertainment and Media Outlook 2023–2027, підготовлений міжнародною компанією Pricewaterhouse Coopers є одним із найповніших досліджень, які охоплюють 60 економік на всіх континентах, у тому числі 33 країни, що розвиваються. Згідно з оприлюдненими дослідженнями зростання глобальної індустрії розваг і медіа, яка є життєво важливою складовою креативної економіки, сповільнилося з 2021 року, однак незважаючи на це, воно підтримує загальне стабільне глобальне зростання доходів, насамперед від цифрових послуг (рис. 2, 3).

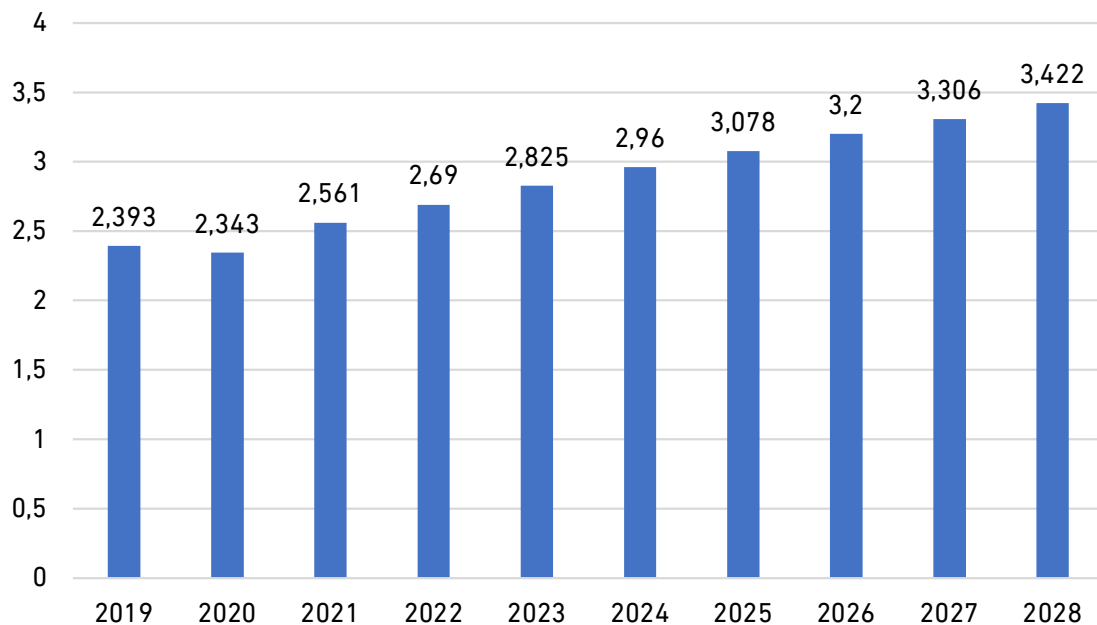

Рис. 2. Доходи глобальної індустрії розваг і медіа, трлн дол. США*

*2024–2028 роки – прогнозовані значення

Джерело: узагальнено автором на основі [11]

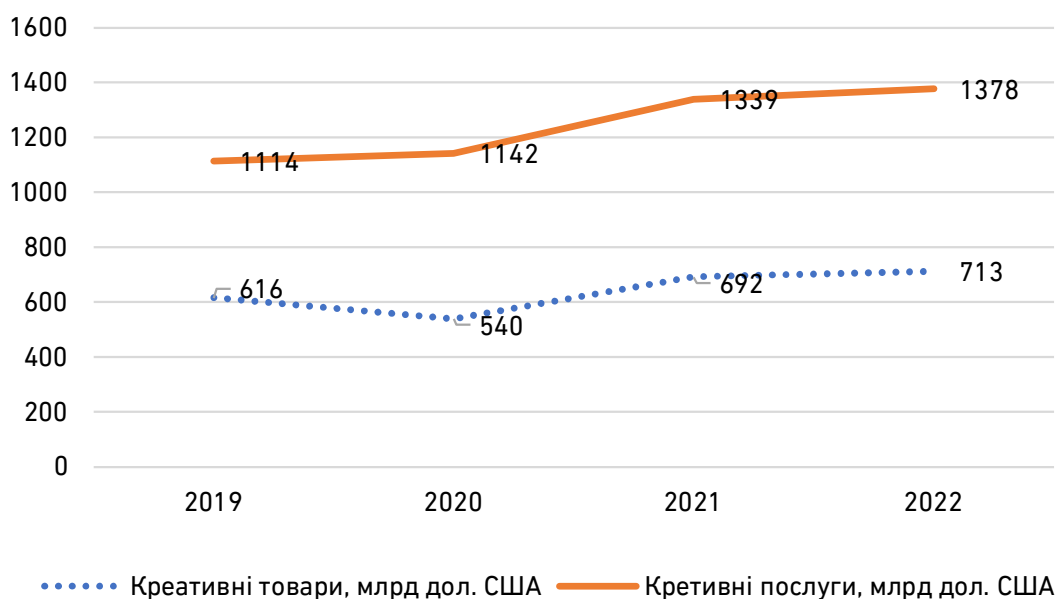

Рис. 3. Експорт креативних товарів та послуг

Джерело: узагальнено автором на основі [10]

Статистичні дані, оприлюднені Конференцією ООН з торгівлі та розвитку демонструють вагомість внеску креативної економіки у створення ВВП як на світовому рівні, так і на рівні нашої держави (таблиця).

Таблиця
Співвідношення ВВП та обсягів креативної продукції

млн дол. США

	2019	2020	2021	2022
ВВП світовий	87 741 201	85 483 570	97 329 051	100 834 796
ВВП України	153 883	156 618	199 766	160 503
Експорт товарів креативних індустрій, всього у світі	616 158	539 619	691 686	712 915
Імпорт товарів креативних індустрій, всього у світі	553 833	480 612	609 639	628 218
Експорт товарів креативних індустрій в Україні	516	498	664	526
Імпорт товарів креативних індустрій в Україні	986	937	1 141	762

Джерело: узагальнено автором на основі [12]

Висновки і перспективи подальших розвідок. Креативні індустрії необхідні сучасній економіці, оскільки відкривають нові, прогресивні моделі та сегменти ведення бізнесу. Креативні індустрії чинять істотний позитивний вплив на ВВП країн світу, покращуючи

добробут населення. Слід також згадати про вагомі додаткові економічні ефекти від впровадження креативних індустрій: збільшення кількості робочих місць, розвиток інфраструктури територій, покращення взаємодії бізнесу та суспільства за допомогою освіти, мистецтва, кіно, цифрових технологій, театру, реклами, моди, книговидавництва, радіо та наукової діяльності. Вплив інновацій на креативні індустрії зумовив стрімке зростання креативної економіки.

Сучасний бізнес не лише дбає про збільшення доходів, а й шукає можливості для покращення умов життєдіяльності людей, до яких належать: екологічний менеджмент, культура, мистецтво, реклама, мода, театр, опера, вокальне мистецтво, розвиток інноваційних технологій навчання. Незважаючи на виклики, які постають перед суспільством – пандемію, воєнну агресію, економічні кризи, обмежені можливості державної підтримки, складності науково-технічних рішень при впровадженні інновацій – креативні індустрії формують новий бізнес, одночасно розвиваючи його традиційні види і при цьому розширюючи культурно-освітній потенціал держав. Сьогодні креативні індустрії стали одним із найперспективніших і найуспішніших напрямів економічного розвитку, адже поєднують в собі творчу діяльність та інноваційні технології, що дало початок новій реальності в сучасній економіці.

1. Public Policies for Creativity and Innovation: Promoting the Orange Economy in Latin America and the Caribbean. Inter-American Development Bank. August 2017. URL: <https://publications.iadb.org/publications/english/document/Public-Policies-for-Creativity-and-Innovation-Promoting-the-Orange-Economy-inLatin-America-and-the-Caribbean.pdf> (дата звернення: 01.11.2024).
2. UNESCO Framework for Cultural Statistics. Montreal. 2009. URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000191061> (дата звернення: 01.11.2024).
3. Кукса І. М., Петухова Т. О. Креативна економіка як елемент інноваційної та стійкої стратегії розвитку України. *Ефективна економіка*. 2017. № 12. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2017_12_19 (дата звернення: 01.11.2024).
4. Самійленко Г. Креативна економіка: теоретичні засади та особливості її функціонування в умовах становлення нової економіки. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2020. № 2. С. 31–42. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/prpeu_2020_2_5 (дата звернення: 01.11.2024).
5. Каленюк І., Кузнецова Н. Креативна економіка у світовому інноваційному процесі. *Міжнародна економічна політика*. 2022. № 1. С. 101–123. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mep_2022_1_7 (дата звернення: 01.11.2024).
6. Introduction of the Standard Industrial Classification of All Economic Activities, Revision 5 (ISIC Rev.5). Last update: 11 March 2024. URL: https://unstats.un.org/unsd/classifications/Econ/Download/In%20Text/ISIC5_Intro_11Mar2024.pdf (дата звернення: 01.11.2024).
7. Про культуру : Закон України від 14.12.2010 р. № 2778-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2778-17#Text>

(дата звернення: 01.11.2024). **8.** Про затвердження видів економічної діяльності, які належать до креативних індустрій : Розпорядження Кабінету міністрів України від 24 квітня 2019 р. № 265-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/265-2019-%D1%80#Text> (дата звернення: 01.11.2024). **9.** World Intellectual Property Organization. How to Make a Living in the Creative Industries. 2017. URL: https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_cr_2017_1.pdf (дата звернення: 01.11.2024). **10.** Creative Economy Outlook 2024. Technical and statistical report. United Nations Conference on Trade and Development. 11 Jul 2024. URL: <https://unctad.org/publication/creative-economy-outlook-2024> (дата звернення: 01.11.2024). **11.** Global Telecom and Entertainment & Media Outlook 2024–2028. URL: <https://www.pwc.com/gx/en/issues/business-model-reinvention/outlook/insights-and-perspectives.html> (дата звернення: 01.11.2024). **12.** United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD). Statistics and data. URL: <https://unctad.org/statistics> (дата звернення: 01.11.2024).

REFERENCES:

1. Public Policies for Creativity and Innovation: Promoting the Orange Economy in Latin America and the Caribbean. Inter-American Development Bank. August 2017. URL: <https://publications.iadb.org/publications/english/document/Public-Policies-for-Creativity-and-Innovation-Promoting-the-Orange-Economy-inLatin-America-and-the-Caribbean.pdf> (data zvernennia: 01.11.2024). **2.** UNESCO Framework for Cultural Statistics. Montreal. 2009. URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000191061> (data zvernennia: 01.11.2024). **3.** Kuksa I. M., Pietukhova T. O. Kreatyvna ekonomika yak element innovatsiinoi ta stiikoi stratehii rozvytku Ukrainy. *Efektivna ekonomika*. 2017. № 12. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2017_12_19 (data zvernennia: 01.11.2024). **4.** Samiilenko H. Kreatyvna ekonomika: teoretychni zasady ta osoblyvosti yii funktsionuvannia v umovakh stanovlennia novoi ekonomiky. *Problemy i perspektyvy ekonomiky ta upravlinnia*. 2020. № 2. S. 31–42. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ppeu_2020_2_5 (data zvernennia: 01.11.2024). **5.** Kaleniuk I., Kuznetsova N. Kreatyvna ekonomika u svitovomu innovatsiinomomu protsesi. *Mizhnarodna ekonomichna polityka*. 2022. № 1. S. 101–123. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mep_2022_1_7 (data zvernennia: 01.11.2024). **6.** Introduction of the Standard Industrial Classification of All Economic Activities, Revision 5 (ISIC Rev.5). Last update: 11 March 2024. URL: https://unstats.un.org/unsd/classifications/Econ/Download/In%20Text/ISIC5_Intro_11Mar2024.pdf (data zvernennia: 01.11.2024). **7.** Pro kulturu : Zakon Ukrainy vid 14.12.2010 r. № 2778-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2778-17#Text> (data zvernennia: 01.11.2024). **8.** Pro zatverdzhennia vydiv ekonomichnoi diialnosti, yaki nalezhat do kreatyvnykh industrii : Rozporiadzhennia Kabinetu ministriv Ukrainy vid 24 kvitnia 2019 r. № 265-r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/265-2019-%D1%80#Text> (data zvernennia: 01.11.2024). **9.** World Intellectual Property Organization. How to Make a Living in the Creative Industries. 2017. URL: https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_cr_2017_1.pdf (data zvernennia: 01.11.2024). **10.** Creative Economy Outlook 2024. Technical and statistical report. United Nations Conference on Trade and Development. 11 Jul 2024. URL: <https://unctad.org/publication/creative-economy-outlook-2024> (data zvernennia: 01.11.2024).

01.11.2024). **11.** Global Telecom and Entertainment & Media Outlook 2024–2028. URL: <https://www.pwc.com/gx/en/issues/business-model-reinvention/outlook/insights-and-perspectives.html> (data zvernennia: 01.11.2024). **12.** United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD). Statistics and data. URL: <https://unctad.org/statistics> (data zvernennia: 01.11.2024).

Niedielko D. V. ^[1; ORCID ID: 0009-0003-1054-866X],
Post-graduate Student

¹*National University of Water and Environmental Engineering, Rivne*

ECONOMY OF CREATIVE INDUSTRIES AS THE NEW PARADIGM

The article states that, as of today, there are quite a lot of scientific studies and practical projects related to the creative economy. The creative economy encompasses all industries based on creative activity. The concept of the creative economy is closely related to the «knowledge economy», which is a key driver of organic growth through investment in human capital.

The United Nations Conference on Trade and Development classifies the creative industries into ten main groups based on activities ranging from advertising to scientific research. This classification serves as a tool for quantifying the economic impact of the creative economy, especially for those countries that lack specific definitions or methodologies using existing ISIC codes.

It has been established that in Ukraine the branch of creative industries is regulated by the Law of Ukraine «On Culture». In Ukraine, the types of economic activity that include activity in the spheres of the creative economy, according to the order of the Cabinet of Ministers of Ukraine «On approval of the types of economic activity that belong to the creative industries» include: production of jewelry and similar products; production of musical instruments; publication of books, newspapers, magazines and periodicals; publication of computer games and other software; computer programming; production and distribution of film and video films, television programs; demonstration of motion pictures; publishing of sound recordings; activities in the field of radio broadcasting and television broadcasting, etc.

International statistical data on the income of the global entertainment and media industry, the export of creative goods and services, the ratio of GDP and the volume of creative products in the world and in Ukraine were studied.

It is founded that creative industries are necessary for the modern economy, as they open up new, progressive models and segments of doing business. They make a significant contribution to the GDP of the countries of

the world, improving the well-being of the population. Additional economic effects from the introduction of creative industries are quite significant: an increase in the number of jobs, development of the infrastructure of territories, improvement of interaction between business and society through education, art, cinema, digital technologies, theater, advertising, fashion, book publishing, radio and scientific activities.

Despite the challenges facing society – the pandemic, military aggression, economic crises, limited opportunities for state support, the complexity of scientific and technical solutions when implementing innovations – creative industries form a new business, simultaneously developing its traditional types and at the same time expanding the cultural and educational potential of states Today, creative industries have become one of the most promising and successful directions of economic development, because they combine creative activity and innovative technologies, which gave rise to a new reality in the modern economy.

Keywords: creative economy; creative industries; cultural industries; creative goods; creative services.

Отримано: 11 листопада 2024 року
Прорецензовано: 16 листопада 2024 року
Прийнято до друку: 20 грудня 2024 року